

A baloldal vertikális gyengülése

Az önkormányzati választás öt dimenziója

A Nézőpont Intézet legfrissebb elemzése

Nézőpont Elemzőintézet Nonprofit Kft.

H-1054 Budapest, Alkotmány utca 15.

MOBIL +36-20-276-79-09

E-MAIL sajto@nezopontintezet.hu

WEB www.nezopontintezet.hu

FACEBOOK www.facebook.com/nezopontintezet

BLOG www.mno.hu/nezopontok

Vezetői összefoglaló

A 2014-es áprilisi és májusi szavazások eredményei, a közvélemény-kutatási adatok valamint a helyi erőviszonyok alapján újabb nagyarányú kormánypárti győzelemre számíthatunk október 12-én az összképet tekintve, ám mivel az önkormányzati választásokon többdimenziós verseny zajlik, így érdemes részletesebb prognózist is készíteni. Többszintű elemzésünkben megvizsgáltuk az önkormányzati választás öt dimenzióját, feltérképezve a fővárosi esélyeket, a megyei jogú városok és a megyei közgyűlések várható eredményeit, kitérve a tízezernél nagyobb lélekszámú városokra és a kistelepülésekre.

Budapesten Tarlós István győzelme és a fővárosi közgyűlés kormánypárti többségének megmaradása várható. A kormányoldal számára legnegatívabb forgatókönyv megvalósulása esetén sem tud a baloldal azon az összbenyomáson javítani, hogy elszalasztották az esélyt Budapesten. A megyei jogú városok szintjén is a kormánypártok újrázhatnak az inkumbens hatásnak és polgármesterváltó hangulat hiányának köszönhetően. Miskolcon lesz a legnagyobb küzdelem a pártok között, ahol szinte megjósolhatatlan a választás kimenetele. Bár a megyei közgyűlésekben ismételten a kormánypártok győzelme várható, ám itt a valódi tét az abszolút többség megszerzése lesz.

Minél inkább távolodunk a fővárostól a kisebb települések felé, annál gyengébbek a baloldal kilátásai. Ha a kistelepüléseken nem marad bázisa az ellenzéknek, 2018-as esélyei is könnyen elszállhatnak. Azaz már most a következő országgyűlési választás a tét.

	A választás szintjei	Várakozások	Szakértői becslés
1.	Főváros: főpolgármester, fővárosi közgyűlés, kerületek	Tarlós István győzelme, kettős többség a közgyűlésben a kormányoldalon. Az MSZP/DK adhatja a legtöbb ellenzéki budapesti polgármestert.	Fidesz: 14 kerületi polgármester + 3 kompenzációs mandátum MSZP: 3 + 1 DK: 3 + 1 Együtt: 2 + 1 Jobbik: 2 (kompenzációs) LMP: 1 (kompenzációs) 1 független
2.	Megyei jogú városok	Kormánypárti győzelem	21-22 : 1-2
3.	Megyei közgyűlések	Kormánypárti fölény	Fidesz KDNP abszolút többség 12-14 megyében, 5-7 relatív többség
4.	Tízezer főnél nagyobb városok	Kormánypárti győzelem	Fidesz-KDNP: 90-100 Baloldal: 8-11 Jobbik: 6-8 + függetlenek
5.	Kistelepülések	Függetlenek, kormánypárti dominancia	Nem számszerűsíthető

Budapest: az elszalasztott baloldali lehetőség

A fővárosban Tarlós István újabb győzelme és kormánypárti többségű közgyűlés létrejötte prognosztizálható. A fővárosi közgyűlést a 23 kerületi polgármester, a főpolgármester, valamint 9 kompenzációs listáról bejutó képviselő alkotja majd. A testület várható összetételére a választástörténeti adatokból következtethetünk, figyelembe véve az egyes kerületek helyi sajátosságait és a pártpolitikai eseményeket.

Ha a tavaszi két választásból indulunk ki, és a helyi kerületi viszonyokat is figyelembe vesszük, a Fidesz tizennégy kerületi győzelemmel számolhat, amihez további három kompenzációs listán bejutó képviselő csatlakozhat. Ez – a főpolgármesterrel kiegészülve – abszolút számbeli többséget jelent. Az MSZP három kerületet hozhat el megint (XIII., XIX., XX.), a DK szintén hármat (VII., X., XXI.), az Együtt-PM kettőt (IX., XIV.). Mind a három, külön kompenzációs listát állító párt számíthat még 1-1 kompenzációs helyre is. Egy független jelölt is nyerhet: Geiger Ferenc a XXIII. kerületben. A Jobbik a kompenzációs listáról 2 képviselőt, az LMP 1-et küldhet a testületbe szakértői becslésünk szerint. Az így kialakuló erőviszonyok mellett a fővárosi kormánypárti képviselők az újonnan előírt kettős többséggel is rendelkeznének: a 18 fővárosi mandátum mellett a budapesti lakosság 60 százaléka is polgármestereik mögött lenne.

Részletesebben kifejtve az előbbieket a fővárosban tizenegy olyan kerület van, ahol a kormánypárti győzelmet nem veszélyezteti semmi. Ezekben a helyeken két kivétellel (Belváros és Budafok-Tétény) regnáló polgármesterek indulnak és a tavaszi választásokon is nagyarányú győzelmet értek el a kormánypártok, emellett a baloldali pártok e kerületek többségében külön indulnak. Ilyen *jobboldali bástya* például az I. kerület, ahol Dr. Nagy Gábor Tamás több mint két ciklus óta tölti be a polgármesteri tisztségét. Hasonlóan erős a jobboldal a II., III., V., VI., VIII., XI., XII., XVI., XVII. és a XXII. kerületekben. Billegő, de szintén a jobboldal számára nyerhető ezen felül a XV. kerület, ahol ugyan sem a kormánypárti és sem az ellenzéki jelöltek nem indultak 2010-ben, de az országgyűlési és az EP-választáson a jobboldal diadalmaskodott. Ugyancsak *a jobboldal számára nyerhető billegő* kerületnek tartjuk a XVIII. kerületet, ahol a jelenlegi polgármester, Ughy Attila egy megosztott baloldallal néz szembe: független jelöltként elindul Mester László, a városrész egykori MSZP-s vezetője is a baloldal hivatalos aspiránsa Szaniszló Sándor mellett, aki korábban Mester helyettese volt. Újpestet is a billegő, de a jobboldal számára nyerhető kategóriába soroltuk, ám itt élesebb küzdelem várható. A IV. kerületi

polgármester, Wintermantel Zsolt ugyanakkor jó eséllyel újrázhat, ha érvényesül a kerületben az országos tendencia, ám a választástörténeti adatokból kiindulva elképzelhető, hogy egy baloldali többségű képviselőtestülettel kezdhet hozzá ötéves ciklusának.

A hagyományosan jobboldali kerületekkel szemben mindössze három biztosnak tekinthető *baloldali fellegvár* van Budapesten. A XIII. kerület, ahol 20 éve a szocialista Tóth József a polgármester (de a baloldali pártok külön indítanak jelöltek, így a közgyűlésben már nem biztos, hogy többségük lesz), valamint Kispest és Pesterzsébet, ahol 2010-ben is baloldali jelölt győzött. Inkább ellenzéki győzelemmel számolhatunk a billegőnek számító IX. kerületben (*baloldal számára nyerhető billegő*), ahol a 2010 óta regnáló Bácskai János kihívója az Együtt-PM színeiben induló Gegesy Ferenc, korábbi SZDSZ-es polgármester. Gegesy 2010-ben függetlenként 39,4 százalékos eredménnyel végzett Bácskai mögött. A polgármester-jelölt népszerűsége ellenére a közgyűlés többsége várhatóan jobboldali lesz, hiszen a kerületben az országgyűlési és az EP-választáson is a kormánypártok tudtak győzni. Győzelemre esélyes továbbá a X. kerületben a Demokratikus Koalíció polgármester-jelöltje, Élő Norbert, a XIV. kerületben az Együtt-PM-es Karácsony Gergely és Csepelen a szintén DK-s Horváth Gyula. Ugyancsak a baloldal számára nyerhető billegő kerület a VII. kerület, ahol az előző három kerülethez hasonlóan a baloldal győzött a tavaszi választások egyikén. Ugyanakkor ronthatja az ellenzék esélyeit a kerületben a Hunvald-ügy és a Garabits Károly körül kialakult hangelvétel-botrány. Érdekes budapesti kerület Soroksár, ahol négy éve az 1994 óta mindig magabiztosan győző Geiger Ferenc polgármester a Soroksári Civil Szervezetek jelöltjeként le tudta győzni a Fidesz-KDNP jelöltjét. A közgyűlésben azonban többséget szerzett a Fidesz-KDNP, korábban a baloldali pártoknak és a Geigert támogató civileknek mindig többségük volt. Most Orbán Gyöngyi alpolgármester, a Fidesz fővárosi frakcióigazgatója lesz Geiger kihívója, míg a baloldalnak nincsen közös jelöltje, mindegyik párt külön indul. Geiger Ferenc viszont függetlenként jó eséllyel megnyerheti a választást a XXIII. kerületben jobboldali és baloldali riválisaival szemben.

Ha az ellenzék valamennyi inkább balra billegő kerületben győzni tud, akkor már nyolc kerületet vezethetne a korábbi hárommal szemben, és legfeljebb ezzel triumfálhatna a fővárosban. **Ám a kormányoldal számára legnegatívabb forgatókönyv megvalósulása esetén sem tud fordítani a fővárosban a baloldal és azon az összbenyomáson sem tudnak ezzel javítani, hogy elszalasztották az esélyt Budapesten, mert elengedték a főpolgármester-jelölti versenyt.**

A Nézőpont Intézet szeptemberi 1000 fős reprezentatív Budapest-kutatása szerint a fővárosban a baloldali pártok versenyében az Együtt-PM vezetett az MSZP és a DK előtt, mégis számára a legkedvezőtlenebb a baloldali megállapodás, hiszen a lehető legjobb szereplésük esetén is maximum 2-3 helyet szerez a párt a fővárosi közgyűlésben, míg szövetségesei háromnál több mandátummal rendelkezhetnek majd a kompenzációs listáknak köszönhetően.

Megyei jogú városok: a kormányoldal újrázhat

A kormányoldal egyértelműen jobb pozícióból vág neki a megmérettetésnek, hiszen a 23 megyei jogú város közül egyedül Szegeden indul regnáló ellenzéki polgármester. Az inkumbens hatás (a hivatalban lévő polgármester helyzeti előnye) itt is a kormányoldalt segíti, főleg olyan helyzetben, amikor nincsen polgármesterváltó hangulat az országban.¹ A kormánypártok Kecskeméten, Nagykanizsán, Szekszárdon és Zalaegerszegen új jelöltet indítanak, de ez várhatóan nem veszélyezteti győzelmüket, hiszen – a váltás igényének hiánya mellett – ezeken a településeken erős a jobboldal. Érdekes helyszín lehet Nyíregyháza és Salgótarján, a két várost billegőnek tekintjük, ám inkább a jobboldal számára nyerhetőnek. A szabolcsi megyeszékhely egészen 2010-ig hagyományosan baloldali városnak számított: 1994-től négy cikluson át az MSZP-s Csabai Lászlóné irányította a várost, tehát egyáltalán nem esélytelen a baloldal. Az országgyűlési választásokon a város egyik választókerületében csak három százalékkal nyert a Fidesz-KDNP, de hozzá kell tenni, hogy a másikban húsz százalékkal. Salgótarjánban szintén erős küzdelem várható a jobb és a baloldali jelölt között, hiszen tavasszal szoros eredmény született, az országgyűlési választáson kevéssel ugyan, de a baloldal győzött listán. Szintén növeli az ellenzéki Dóra Ottó esélyeit, hogy 2010-ben – a mindent elsöprő kormánypárti győzelmek idején – az MSZP-TVE (Tudatos Vásárlók Egyesülete) színeiben már elindult és csupán 7 százalékkal maradt le a győztes mögött.

A 23 megyei jogú város közül Miskolcon lesz a legnagyobb küzdelem a pártok között, az ország negyedik legnépesebb településén ugyanis a Fidesz-KDNP, a baloldal és a Jobbik között kiegyenlített a pártpreferencia-verseny, így közel megjósolhatatlan a kimenetel. A személyes népszerűség azonban

¹ <http://nezopointintezet.hu/analysis/nincs-polgarmestervalto-hangulat/>

sokat nyom a latba. Komplikált helyzetet eredményezne, ha Kriza Ákos vereséget szenvedne Pásztor Alberttel szemben és a közgyűlésben a kormánypártokat követően a Jobbik lenne a második erő.

Budapesthez hasonlóan kormánypárti győzelmet várunk a választás ezen dimenziójában is, ám még kisebb ellenzéki esélyekkel számolunk. A fentiek alapján azt prognosztizáljuk, hogy **a megyei jogú városok szintjén a kormányoldal jó eséllyel újrázhat, a baloldal legfeljebb szépíteni tud Miskolc visszahódításával.** Ám továbbra is csupán egy helyen várható biztos ellenzéki győzelem, a baloldali fellegrvárnak számító Szegeden, ahol szoros volt a verseny 2010-ben, és ezúttal is megszorongathatja Botka Lászlót a Fidesz-KDNP jelöltje.

Megyei közgyűlések: az abszolút többség a tét

Az önkormányzati választáson a tízezer főnél nagyobb nem megyei jogú városok és a községek lakói három szavazólapot kapnak, a polgármester és a helyi képviselő mellett megyei listára is szavazhatnak. Azaz az itt élők nemcsak személyre voksolnak, hanem pártlistákra is, a választás pedig korántsem tét nélküli a megyei közgyűlés összetétele szempontból. Politikai szempontból a pártok közötti verseny ebben a dimenzióban lesz leginkább értelmezhető. Azaz a szavazás után a térképre tekintve jól látszik majd, ki nyerte a választást, de az nem biztos, hogy azonnal egyértelmű lesz, hol, milyen többség alakul. Bár a megyei közgyűlésekben ismételten a kormányoldal győzelme várható – azaz jó eséllyel újra „narancsba borul” az ország – korántsem biztos, hogy abszolút többsége lesz mindenhol a Fidesznek. **A választástörténeti adatok alapján azt prognosztizálhatjuk, hogy a kormánypártok szerzik a legtöbb mandátumot a választás ezen szintjén is, de lehetséges, hogy pár megyében csak relatív többséget érnek el.** Ha az áprilisi és májusi választások eredményeit vesszük alapul, akkor Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Pest megyében lehet veszélyben a Fidesz-KDNP abszolút többsége és elképzelhető, hogy valamilyen együttműködésre kényszerül más pártokkal. Komárom-Esztergom és Nógrád megyében, ha a kormánypártok nem tudják szavazóikat sikeresen mozgósítani, akkor 1-1 be nem jutott képviselőn múlhat az abszolút többség.

A Jobbik áprilisban jó eredményeket produkált a felsorolt megyékben. A szélsőjobboldali párt második helyes szereplése prognosztizálható 7 megyében, a legjobb eredményre Heves megyében számíthatnak, itt várhatóan csupán relatív többséget szerez a Fidesz-KDNP. Árnyalja a képet az EP-

választás eredménye, amikor a Jobbik egy alacsony választási részvétel mellett rosszabb eredményt ért el, mint a relatíve magasabb részvételi adatot hozó országgyűlési választáson. Így ha az áprilisi és májusi számok között helyezkedik el majd a részvételi arány október 12-én, akkor a Jobbik előretörése sem feltétlenül lesz akkora a megyékben, mint áprilisban, de ez persze a párt táborának aktivitásán múlik.

Tízezer fő feletti városok, kistelepülések: kormánypárti dominancia

A kisebb települések felé haladva nehezebb az előrejelzés, hiszen kevésbé érvényesülhet az országos tendencia, a szakértői becslést így könnyebben felülírhatják a helyi viszonyok, a pártpolitikai meghatározottságon túli tényezők. A tavaszi országgyűlési választás alkalmával 121 tízezer főnél nagyobb lélekszámú település közül 94-ben a kormánypártok 10-40 százalékpontos előnnyel végeztek az élen, míg további nyolc helyen 5-10 százalékponttal szereztek többet a második helyezettől. Am az önkormányzati voksoláson nagyobb szerepe lehet a pártlogika mellett a személyeknek, a független jelöltek jobban beleszólhatnak a versenybe. Így az áprilisinél valamivel mérsékeltebb lehet a kormányoldal fölénye. A Jobbikkal kapcsolatos megállapítások – melyeket a megyei jogú városoknál kifejtettünk – ezekben a városokban még helytállóbbak, hiszen több helyen hármasként állhat elő, és számos településen a Jobbik lehet a második erő az önkormányzati választáson is. A választástörténeti adatok alapján **öt városban van leginkább esély baloldali győzelemre: Kazincbarcikán, Dorogon, Komlón, Oroszlányban és Tiszaújvárosban, illetve hat további billegő helyen van esélye a baloldali jelölteknek, így például Kalocsán vagy Ajkán.** A Jobbik nyolc településen szerepelhet jól, itt akár polgármestereket állíthat vagy a testületi többséget tudhatja maga mögött a párt. Ilyen település Heves, Törökszentmiklós, Tiszavasvári, Hajdúhadház, Gyöngyös, Sajószentpéter, Ózd és Nyírbátor.

A Fidesz-KDNP a tízezer fő alatti településeken várhatóan elsőprő győzelmet arat, itt a szavazatok több mint felét is megszerezheti. A tavaszi országgyűlési és európai parlamenti választások egyaránt megmutatták, hogy ezeken a településeken a baloldali pártok több helyen már csak a harmadik erőt jelentik, a Fidesz-KDNP fölénye pedig megkérdőjelezhetetlen. A kistelepüléseken

az újonnan alakult baloldali pártok (a Demokratikus Koalíció és az Együtt-PM) nem rendelkeznek érdemi bázissal. Az MSZP által támogatott jelölteken túl a Demokratikus Koalíció és az Együtt is mindössze 12 ilyen településen tudott jelöltet állítani önállóan az országgyűlési választáson. A Nézőpont Intézet utolsó negyedéves összesített közvélemény-kutatási adataiból látható, hogy a megyei jogú városokban, illetve a kistélepüléseken a baloldali tábor fele még mindig MSZP szimpatizáns, míg a tábor másik felének kétharmadát a Demokratikus Koalíció birtokolja. Miközben Budapesten kiegyenlítettebb a verseny a baloldali pártok között, addig ezeken a szinteken az újabb baloldali pártok kevésbé tudtak gyökeret eresztetni. Így mivel a kistélepüléseken várhatóan nem lesz komoly érdemi képviselője a baloldali pártoknak, a 2018-as választásokon nehéz lesz ezeken a helyeken majd mozgósítaniuk.

Összegzés

A többdimenziós választásnak köszönhetően a pártok igyekeznek majd október 12. után a számukra kedvezőbb eredményeket hangsúlyozni, **a baloldali pártok pedig várhatóan nem a kormányoldalhoz, hanem elsősorban egymáshoz képest mérik majd a szereplésüket. A kormányoldal könnyen hirdetheti majd magát a választás abszolút győztesének, hiszen minden egyes szinten diadalmaskodhat.** Az elsöprő erejű 2010-es sikerhez képest ugyan kisebb arányú lesz a kormánypártok győzelme a fővárosban, de a megyei jogú városi, kistélepülési dominanciát megőrizhetik.

A baloldali pártok elsősorban Budapesten mutathatnak fel relatív sikert, ám ezt is beárnyékolhatja, hogy végül közös főpolgármester-jelölt nélkül maradtak. A Demokratikus Koalíció várhatóan a budapesti eredményeket hangsúlyozza majd a választásokat követően, hiszen itt beérheti az MSZP-t. A szocialisták a megyei jogú városokban és a kisebb településeken érhetnek el jobb eredmény baloldali versenytársaiknál. Az Együtt-PM lehet a választások legnagyobb vesztese a baloldalon, Budapesten kívül a három párt közül ők a leggyengébbek. Az EP-választásokat követően a párt sikerként kommunikálhatta, hogy már olyan erős, mint az MSZP és a DK, ahhoz képest most könnyen visszaeshet.

A Jobbik a baloldali pártokkal ellentétben vélhetően a vidéki eredményeire tud majd támaszkodni sikere felmutatásakor. Több helyen a Jobbik a második erő posztjára pályázhat, áprilisban jó eredményeket produkált egyes megyékben. A legnagyobb bajban a sikerek keresésekor az LMP lesz, a zöldpárt már azzal is elégedett lehet, ha egy-egy mandátumot szerez az egyes szinteken.

Módszertan

Elemzésünk az önkormányzati választás öt dimenzióját vizsgálta, melynek során a 2010. és 2014. évi országgyűlési és európai parlamenti választások eredményeit, a közvélemény-kutatási adatokat, valamint a helyi adottságokat (erőviszonyok, kampány) vettünk figyelembe. Az esélyek feltérképezésekor elemzői konszenzusra törekedtünk, ez alapján soroltuk kategóriákba az egyes kerületeket, településeket.

- A fővárosban a főpolgármester-jelölti verseny esetében a Nézőpont Intézet által szeptember 7. és 17. között készített [közvélemény-kutatás adataira](#) támaszkodtunk. A kerületi szint elemzésénél figyelembe vettük a korábbi választási eredményeket, főként a 2014. évi országgyűlési és EP-választás adatait. A kerületi esélyek meghatározásánál további, választástörténeti adatokon túlmutató szempontokat is szemügyre vettünk: regnáló polgármester indul vagy új jelölt, a kerületben egységes-e a jobb és a baloldal, vannak-e belső konfliktusok, a kerülettel kapcsolatos politikai botrányok, egyéb meghatározó pártpolitikai események. A kerületeket ez alapján négy kategóriába soroltuk. A jobboldal/baloldal számára biztosan nyerhető kerületnek tartjuk azokat, ahol jellemzően a több ciklus óta regnáló jobboldali/baloldali polgármester indul újra, a tavaszi választásokon a Fidesz-KDNP/MSZP-DK-Együtt-PM nagy különbséggel győzött (illetve ahol a jelenlegi polgármestert és közgyűlési többséget adó pártok ellenzéke külön jelölteket állított). Jobboldal/Baloldal számára nyerhető billegő kategóriába soroltuk azokat a kerületeket, ahol valamelyik vagy több szempont nem teljesül, így például a tavaszi választásokon szoros eredmény született vagy a kerület ellenzéki pártjai kerültek többségbe, vagy pártpolitikai botrányok rontják az egyik oldal esélyeit. Ezeknek a szempontoknak a figyelembevételével elemzői konszenzus kialakításával döntöttük a billegő kerületek esetében a győzelmi esélyek meghatározásánál.
- Megyei jogú városokat a fővárosi kerületeknél alkalmazott módszerrel soroltuk hasonló kategóriákba.

- A megyei közgyűléseket két kategóriába soroltuk annak alapján, hogy abszolút Fidesz-KDNP többség vagy relatív Fidesz-KDNP többség várható. Az egyes megyék besorolásánál főként a 2014. évi országgyűlési és EP-választás adatait vettük figyelembe. Ahol a kormánypártok 46 százalékot meghaladó mértékben győztek, ott az abszolút többséget elérhetőnek láttuk a Fidesz-KDNP számára, ahol ennél rosszabb eredményt értek el, ott relatív kormánypárti többséget prognosztizáltunk. Azoknál a megyéknél, ahol a Jobbik ezeken a választásokon kiemelkedő eredményt ért el (megközelítette a baloldali pártok összesített eredményét vagy meghaladta azt) külön szempontként elemeztük a Jobbik esélyeit is.
- A tízezer fő feletti, de nem megyei jogú városok és a kistélepülések elemzésénél a választástörténeti adatokon túl egyéb tényezőket (jelöltek személye, pártpolitikai botrányok és jelöltek száma) csak azokon a településeken vizsgáltunk, ahol a 2014. évi tavaszi választásokon szoros eredmény született. Azoknál a településeknél, ahol a tavaszi választásokon a Jobbik jó eredményt ért el (megközelítette a baloldali pártok összesített eredményét vagy meghaladta azt) külön megvizsgáltuk a Jobbik esélyeit is.
- Az elemzésben, a baloldali pártok közötti erőviszonyok feltérképezésére az egyes szinteken felhasználtuk a Nézőpont Intézet által készített legutolsó negyedéves közvélemény-kutatások (július-augusztus-szeptember) összesített adatait is.

#